

2020-11-17

Valstybinių pensijų pareigūnams reglamentavimas Europos Sąjungos valstybėse

Šiame darbe apžvelgiamas valstybinių pensijų mokėjimo pareigūnams reglamentavimas Europos Sąjungos valstybėse (Airijoje, Austrijoje, Čekijoje, Danijoje, Estijoje, Latvijoje, Lenkijoje, Prancūzijoje, Slovakijoje, Suomijoje, Švedijoje ir Vokietijoje). Atkreiptinas dėmesys, kad atskirose šalyse valstybės pareigūno sąvoka skiriasi. Taip pat skiriasi ir bendra pensijų mokėjimo politika. Atsižvelgiant į tai pažymėtina, jog kai kuriose valstybėse apskritai nėra išskiriamas atskiras valstybinių pensijų ar valstybinių pensijų pareigūnams teisinis režimas, o kai kuriose valstybėse jis galioja tik gana siauram asmenų ratui. Šiame darbe sąvokos „valstybinė pensija“, „speciali pensija“ ir pan. yra vartojamos sinonimiškai, iš esmės nusakant specialų teisinį režimą, pagal kurį aptariami asmenys greta arba vietoje senatvės pensijos gauna pagal specialų teisinį reglamentavimą nustatytas pensijas.

Airija

Policijos pareigūnai. Pareigūnams, pradėjusiems tarnybą nuo 2013 m., taikoma Vieninga valstybės tarnautojų pensijų sistema (angl. *Career Average Pension Scheme*). Pareigūnams, pradėjusiems tarnybą anksčiau, buvo taikyta Policijos pareigūnų senatvės pensijų sistema (*The Garda Superannuation Scheme*), kuri 1995 ir 2004 metais buvo reformuota. Šiuo metu galioja abi sistemos.

Iki 1995 m. pensijos dydis priklausė nuo darbo užmokesčio paskutinę darbo dieną (*final pensionable day*), įskaitant visas priemokas už pavojingą darbą ir išmokas būstui, jei tokios buvo mokamos, ir tarnybos trukmės.

Policijos pareigūnai, pradėję tarnybą iki 1995 m., gali išeiti į pensiją, sulaukę 50 metų amžiaus ir turintys 30 metų tarnybos stažą. Tokiu atveju jų pensija sudarytų 50 proc. darbo užmokesčio. Pvz., pareigūnas, kurio alga yra 60 000 Eur per metus, gautų 30 000 Eur pensiją per metus. Be to, tokiam pareigūnui būtų išmokama vienkartinė neapmokestinama išmoka, kurios dydis yra 150 proc. darbo užmokesčio paskutinę darbo dieną (pvz., 90 000 Eur, jei darbo užmokestis buvo 60 000 Eur).

Pareigūnai privalo atsistatydinti sulaukę 60 metų amžiaus, tačiau gali įsidarbinti kitur ir kaupti pensiją, kol sulauks įprasto senatvės pensijos amžiaus (67 metų).

2004 m. (reforma po 1995 m. – iki 2013 m.) policijos pareigūnų pensinis amžius buvo pailgintas iki 55 metų, tačiau jie gali dirbti iki kol sukaks 60 metų, jei komisija nusprendžia, kad yra tinkami tarnybai. Taip pat jie gali išeiti į pensiją nuo 50 metų pagal išankstinės pensijos planą, jei turi 30 metų tarnybos stažą.

Policijos pareigūnai, pradėję tarnybą po 1995 m., dar gauna papildomą pensiją (*supplementary pension*), kuri lygi valstybinei kaupiamajai pensijai (*old age state contributory pension*) ir šiuo metu sudaro 12 434 Eur per metus. Ši pensijos dalis nepriklauso nuo darbo

užmokesčio. Tačiau, jei išėjęs į pensiją pareigūnas įsidarbintų, jam, kol dirba, ši pensijos dalis nebūtų mokama.

4 proc. pareigūno algos išskaičiuojami į pensijų fondą.

Pagal pensijos apskaičiavimo formulę pareigūno, turinčio 30 metų tarnybos stažą ir gaunančio 60 000 Eur algą, ši pensijos dalis turėtų būti 17 566 Eur. Formulė, pagal kurią apskaičiuojama pensija: darbo užmokestis (60 000 Eur) – (valstybinė kaupiamoji pensija (12 434 Eur)) x 2 = 17 566 Eur. Pridėjus papildomą, arba kaupiamąją, pensiją (12 434 Eur), pareigūnas turėtų gauti 30 000 Eur per metus. Pareigūnai, pradėję tarnybą po 1995 m. ir sukaukę 30 metų tarnybos stažą, pradės išeiti į pensiją tik 2025 m., tada ir bus aiškus reformos poveikis. Kaip ir iki 1995 m., pareigūnams, išeinantiems į pensiją, išmokama vienkartinė 150 proc. paskutinio darbo užmokesčio suma.

Nuo 2013 m. pagal Valstybės tarnautojų pensijų įstatymą (*Public Service Pensions Act 2012. Single Scheme and Other Provisions*)¹ visi valstybės tarnautojai, įskaitant ir policijos pareigūnus, pensijas kaupia pagal vadinamąją vieningą valstybės tarnautojų pensijų kaupimo sistemą. Pagal šią sistemą policijos pareigūnų pensijos apskaičiuojamos ne remiantis paskutiniu darbo užmokesčiu, o bus kaupiamos per visą karjerą, išskaičiuojant iš darbo užmokesčio 4,29 proc. Atsižvelgiant į tai, kad pareigūnai išeina į pensiją anksčiau, šis procentas yra didesnis nei taikomas kitiems valstybės tarnautojams.

Pareigūnams, pradėjusiems tarnybą po 2013 m., nebus mokama papildoma pensija. Naujojoje vieningoje sistemoje nėra nustatyto būtino tarnybos stažo. Pagal minėto įstatymo 52 straipsnį, visų valstybės tarnautojų, kurie, sulaukę pensinio amžiaus, įsidarbina kitame viešajame sektoriuje, pensijos sumažinamos, atsižvelgiant į gaunamą darbo užmokestį. Ši nuostata taikoma ir pareigūnams.

Pareigūnas, uždirbantis 60 000 Eur per metus, gauna 30 000 Eur per metus pensiją. Jei pareigūnas, išėjęs į pensiją, pradeda dirbti kitoje viešojo sektoriaus srityje su 50 000 Eur darbo užmokesčiu, jo pensija sumažinama 20 000 Eur, kad bendros pajamos neviršytų 60 000 Eur. Jeigu pareigūno alga, išeinant į pensiją, buvo 70 000 Eur, pensija, kol jis dirba, sumažėja 10 000 Eur, kad bendros pajamos neviršytų 70 000 Eur. Nutraukus naujuosius darbo santykius, buvusiam pareigūnui vėl mokama buvusio dydžio, t. y. 30 000 Eur dydžio pensija. Be to, išeinančiam į pensiją pareigūnui išmokama vienkartinė 102 000 Eur išmoka (jos dydis taip pat priklauso nuo darbo užmokesčio)².

Pareigūno vidutinis darbo užmokestis po 8 metų tarnybos sudaro 48 754 Eur per metus ir po dar dviejų didinimų (po 13 ir 19 metų) siekia maksimalią 52 482 Eur per metus sumą (2019 m.). Papildomai gali būti mokama už viršvalandžius ir sudėtingas darbo sąlygas.

Vidutinė policijos pareigūnų pensija po 30 metų tarnybos yra 34 000 Eur. Be to, išeidamas į pensiją, policijos pareigūnas gauna vienkartinę 102 000 Eur išmoką (jos dydis taip pat priklauso nuo gaunamos algos, todėl gali būti didesnė). Eilinio valstybės tarnautojo vidutinė pensija yra 20 000 Eur, o vienkartinė išmoka – 60 000 Eur³.

Karinių pajėgų pareigūnai. Nuo 2013 m., karinių pajėgų pareigūnų pensijos kaupiamos ir apskaičiuojamos pagal 2012 m. Valstybės tarnautojų pensijų įstatymo vieningą sistemą. Kariškių pensinis amžius – nuo 50 metų. Pensijos kaupiamos visą tarnybos laiką. Pensijos dydis priklauso nuo darbo užmokesčio, iš kurio į pensijų fondą išskaičiuojama 7,5 proc.

Nuo 2019 m. visi valstybės tarnautojai privalo mokėti papildomas senatvės pensijos įmokas (*Additional superannuation contributions*), kurios sudaro 3,5 proc. gaunamo darbo užmokesčio, įskaitant priedus⁴.

¹ *Public Service Pensions Act 2012 (Single Scheme and Other Provisions)*:

<http://www.irishstatutebook.ie/eli/2012/act/37/section/52/enacted/en/html>

² *Garda Pensions - Information Booklet*: <https://www.gra.ie/documents/GRA-Pensions-Booklet-Jul17-red.pdf>

³ Irish Times: <https://www.irishtimes.com/business/financial-services/public-sector-pensions-worth-millions-new-figures-show-1.3143604>

⁴ *Defence Forces Rates of Pay*: <https://www.military.ie/en/careers/defence-forces-rates-of-pay/>

Austrija

Austrijoje kurį laiką galiojusi pareigūnų (iš esmės, daugelio valstybės tarnautojų ir kai kurių viešąsias paslaugas teikiančių įstaigų, tokių kaip Austrijos geležinkeliai ar Austrijos paštas tarnautojų) pensijų sistema pastarųjų kelių metų reformų metu yra naikinama, pereinant prie vienintelės bendros senatvės pensijos sistemos⁵.

Nors visuotinis pensijų sistemos harmonizavimas šalyje pradėtas 2005 m., priėmus Pensijų harmonizavimo įstatymą (vok. *Pensionsharmonisierungsgesetz*),⁶ atskirai vis dar išskiriamos valstybės tarnautojų pensijos, reglamentuojamos pagal Valstybės tarnautojų įstatymo (*Beamten-Dienstrechtsgesetz*)⁷ nuostatas. Šiuo atžvilgiu Austrijoje atskirai reglamentuojamas valstybės tarnautojų pensijas galima laikyti atskira pensijų rūšimi. Vis dėlto reikia pabrėžti, kad atitinkamas reglamentavimas yra taikomas valstybės tarnautojų senatvės pensijos apskaičiavimui. Austrijoje negalioja jokia kita lygiagrečiai su senatvės pensija veikianči valstybinių pensijų sistema.

Valstybės tarnautojų pensijos apskaičiavimo ir mokėjimo išskirtinumas pasižymi tuo, jog kaip ir Vokietijoje, ji yra vidutiniškai didesnė už kitų dirbančiųjų pensijas. Taip pat išskirtinis bruožas yra tai, jog valstybės tarnautojai Austrijoje nedalyvauja bendroje socialinio draudimo (pensijų) sistemoje, o pensiją kaupia atskirame valstybiniame fonde, iš kurio vėliau valstybė, kaip tarnautojų darbdavys, moka pensinio amžiaus valstybės tarnautojams pensijas. Vidutinė bruto valstybės tarnautojo pensija 2020 metais sudaro 3 100 Eur per mėnesį. Paprastai Austrijoje valstybės tarnautojo pensija vidutiniškai sudaro 80 proc. gauto darbo užmokesčio. Tai yra ženkliai daugiau nei kitų dirbančiųjų (40–50 proc. vidutinio darbo užmokesčio).

Pažymėtina, kad Austrijoje į aptariamą valstybės tarnautojų kategoriją patenka ir mokytojai, teisėjai, aukštųjų mokyklų dėstytojai, teisėsaugos, sveikatos sistemos darbuotojai ir pan. Valstybės tarnautojų pensijos apskaičiuojamos, atsižvelgiant į tarnautojų užimamų pareigų grupę ir stažą valstybės tarnyboje. Atsižvelgiant į tai, skirtingų grupių tarnautojų vidutiniškai gaunama bruto pensija sudaro:

- aukštųjų mokyklų dėstytojų – iki 6 000 Eur;
- teisėjų ir prokurorų – iki 5 700 Eur;
- tarnautojų – iki 5 000 Eur;
- mokyklų vadovų – iki 4 500 Eur;
- mokytojų ir žemesnės grandies institucijų vadovų – iki 3 500 Eur;
- žemesnės grandies tarnautojų ir biudžetinių įstaigų darbuotojų (pvz., slaugytojų) – apie 2 000 Eur.

Vis dėlto pagal minėtą pensijų harmonizavimo reformą pensijų apskaičiavimas ir mokėjimas ilgainiui bus sulyginamas su dirbančiųjų pagal darbo sutartis pensijų apskaičiavimu ir mokėjimu, todėl išskirtinių pensijų mokėjimo sąlygų Austrijoje per kelerius ateinančius metus turėtų nelikti⁸.

Čekija

Bendroje senatvės pensijų sistemoje nėra specialių planų kurios nors kategorijos asmenims. Tačiau kai kurių profesijų atstovams, pvz., kariams, policijos pareigūnams ar kitiems saugumo struktūrų darbuotojams, sukaupusiems nustatytą darbo stažą, yra skiriamos specialios išmokos už tarnybą (angl. *service allowances*)⁹.

⁵ European Commission. *Special pensions in the EU. Discussion paper. April 2020:*

https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/economy-finance/dp125_en.pdf

⁶ *Pensionsharmonisierungsgesetz:*

https://www.ris.bka.gv.at/Dokumente/BgblAuth/BGBLA_2004_I_142/BGBLA_2004_I_142.html

⁷ *Beamten-Dienstrechtsgesetz:*

<https://www.ris.bka.gv.at/GeltendeFassung.wxe?Abfrage=Bundesnormen&Gesetzesnummer=10008470>

⁸ *Beamtenpension - Höhe und Durchrechnung in Österreich:* <https://www.finanz.at/steuern/pension/beamtenpension/>

⁹ ECPRD Request no. 4249 – *The system of special pensions* (2019-12-20).

Profesinės karo tarnybos karių įstatymo¹⁰ 131–140 straipsniai nustato, jog baigęs tarnybą karys (nebūtinai sulaukęs pensinio amžiaus) įgyja teisę į šių rūšių išmokas (*retirement allowances*): periodinę pastovaus dydžio išmoką už tarnybą (*service allowance (annuity)*), vienkartinę išeitinę išmoką (*lump-sum severance payment*), kitos rūšies išeitinę išmoką (*severance payment (second type)*) ir išmoką mirties atveju (*death allowance*)¹¹.

Periodinė pastovaus dydžio išmoka už tarnybą, mokama kas mėnesį iki gyvenimo pabaigos, yra skiriama kariui, sukaupusiam ne mažesnę kaip 15 metų tarnybos stažą. Šios išmokos bazinį dydį sudaro įstatymu nustatyta tam tikra procentinė dalis nuo gautų vidutinių mėnesio pajamų (neatskaičius mokesčių). Išmoka gali būti didesnė, priklausomai nuo tarnybos metų skaičiaus, tačiau maksimalus dydis negali viršyti 55 proc. mėnesio darbo užmokesčio, neatskaičius mokesčių. Jei karys ima gauti senatvės ar netekto darbingumo pensiją pagal valstybės visuotinę sistemą, tai jam toliau mokama tik ta išmokos už tarnybą dalis, kuri viršija pensijos sumą (padengiamas skirtumas tarp pensijos ir išmokos už tarnybą). Kariui atnaujinus tarnybą, išmokos mokėjimas nutraukiamas¹².

Ne mažesnę kaip 2 metų tarnybos stažą turintis karys gali pasirinkti vienkartinę išeitinę išmoką, bet tokiu atveju nebetenka teisės (*forfeits his right*) į kas mėnesį mokamą išmoką už tarnybą. Bazinis vienkartinės išmokos dydis yra lygus dviem vidutiniams mėnesio darbo užmokesčiams, neatskaičius mokesčių. Už trečius ir tolesnius tarnybos metus išmoka didinama 1 (nuo vienuoliktų tarnybos metų – 0,5) vidutiniu mėnesio darbo užmokesčiu¹³.

Ne mažesnę kaip 15 metų tarnybos stažą turintis karys taip pat gali pasirinkti vienkartinę išmoką, kuri apskaičiuojama vidutinį mėnesio darbo užmokesį, neatskaičius mokesčių, padauginus iš 4. Toliau, priklausomai nuo ištarnautų metų skaičiaus, išmoka laipsniškai didinama, tačiau maksimali suma negali viršyti dydžio, gauto vidutinį mėnesio darbo užmokesį, neatskaičius mokesčių, padauginus iš 16¹⁴.

Pagal Saugumo pajėgų pareigūnų tarnybos įstatymą¹⁵, policijos pareigūnai, sukaupę ne mažesnę kaip 15 metų tarnybos stažą, įgyja teisę į išmoką už tarnybą, kuri yra mokama iki pensinio amžiaus, o vėliau pareigūnui paliekama tik išmoka arba senatvės pensija, priklausomai nuo to, kuri yra didesnė¹⁶. Išmokos, užbaigus tarnybą, (ček. *výsluhový příspěvek*, angl. *retirement pension*) bazinį dydį sudaro įstatymo 158 straipsnyje nustatyta procentinė dalis (20 proc.) nuo gautų vidutinių mėnesio pajamų (neatskaičius mokesčių) per ne mažesnę kaip 15 metų darbo stažą. Šios rūšies išmoka toliau laipsniškai didinama, priklausomai nuo tarnybos metų skaičiaus, tačiau maksimalus dydis negali viršyti 50 proc. mėnesio darbo užmokesčio, neatskaičius mokesčių¹⁷.

Vienkartinė išeitinė išmoka (angl. *severance grant*) skiriama tiems policijos pareigūnams, kurie užbaigia tarnybą po ne mažiau kaip 6 metų¹⁸.

Valstybės sienos apsaugos policija (ček. *Cizinecká policie*) kaip struktūrinė policijos dalis, taip pat Muitinė, Priešgaisrinė tarnyba, Laisvės atėmimo vietų apsaugos tarnyba, Saugumo pajėgų generalinė inspekcija, Saugumo informacijos tarnyba yra priskiriamos saugumo pajėgoms (angl. *security force*), todėl taikomos analogiškos Saugumo pajėgų pareigūnų tarnybos įstatymo nuostatos¹⁹.

¹⁰ *Zákon o vojácích z povolání*:

<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-221?text=Z%C3%A1kon+o+voj%C3%A1c%C3%ADch+z+povol%C3%A1n%C3%AD>

¹¹ ECPRD Request no. 2777 – *Pensions, pay systems, salaries and certain allowances of the military* (2015-03-26).

¹² *Ten pat.*

¹³ *Ten pat.*

¹⁴ *Ten pat.*

¹⁵ *Zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů*:

<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2003-361?text=Z%C3%A1kon+o+slu%C5%BEbn%C3%ADm+pom%C4%9Bru+p%C5%99%C3%ADslu%C5%A1n%C3%ADk%C5%AF+bezpe%C4%8Dnostn%C3%ADch+sbor%C5%AF>

¹⁶ ECPRD Request no. 3873 – *Comparing retirement/occupational/service pension systems* (2018-09-30).

¹⁷ ECPRD Request no. 3394 – *Retirement pension of members of armed forces* (2017-05-05).

¹⁸ ECPRD Request no. 4429 – *Policeman age retirement* (2020-06-18).

¹⁹ ECPRD Request no. 3873 – *Comparing retirement/occupational/service pension systems* (2018-09-30).

Vidutinis išmokos, užbaigus tarnybą, (ček. *výsluhový příspěvek*, angl. *retirement pension*) dydis per mėnesį (Čekijos kronos ir euro santykis yra 26,461 : 1²⁰):

- policijos pareigūno – 10 397 Čekijos kronų (2017 m. kovo mėn. duomenys);
- saugumo pajėgų generalinės inspekcijos (ček. *Generální inspekce bezpečnostních sborů*) pareigūno – 21 351 Čekijos kronų (2012–2016 m. duomenys);
- kario – 12 305 Čekijos kronų (2017 m. kovo mėn. duomenys);
- priešgaisrinės tarnybos pareigūno – 9 526 Čekijos kronų (2017 m. kovo mėn. duomenys);
- saugumo informacijos tarnybos (*Bezpečnostní informační služba*) pareigūno – 11 798 Čekijos kronų (2017 m. duomenys);
- laisvės atėmimo vietų apsaugos pareigūno – 8 699 Čekijos kronų (2017 m. kovo mėn. duomenys)²¹.

Danija

Kai kurie karinių pajėgų karininkai (angl. *officers*), seržantai (*sergeants*) taip pat policijos pareigūnai – konstebliai (*constables*) yra priskiriami valstybės tarnautojams (*civil servants*) ir jų pensijos yra reglamentuotos Valstybės tarnautojų pensijų įstatymu²².

Pensija apskaičiuojama pagal valstybės tarnautojo iki tol gautą darbo užmokestį ir sukauptą darbo stažą²³. Turint 37 metų stažą, pensijos dydis siekia 57 proc. paskutinio darbo užmokesčio (*last salary received*)²⁴.

Estija

Estijoje specialus teisinis režimas yra taikomas policijos pareigūnų, valstybės sienos apsaugos pareigūnų, prokurorų prarasto darbingumo, kariškių ir kai kurių kitų pareigūnų pensijoms. Policijos pareigūnų ir valstybės sienos apsaugos pareigūnų atveju pensija mokama sulaukus 55 metų amžiaus, turint ne mažesnę kaip 20 metų tarnybos policijoje stažą. Pensija pradeda mokėti tik baigus tarnybą policijoje. Pensijos dydis sudaro 50 proc. gauto darbo užmokesčio, kurį asmuo gali pasirinkti arba iš paskutinėje pozicijoje eitų pareigų darbo užmokesčio, arba iš palankiausio darbo užmokesčio iš per pastaruosius penkerius metus eitų pareigų. Panašios sąlygos galioja ir kalbant apie kariškių pensijas.

Skirtingose pareigūnų kategorijose specialiosios pensijos teisinės prielaidos šiek tiek skiriasi. Pavyzdžiui, prokurorų atveju, yra nustatytas 15 metų prokuroro darbo stažo reikalavimas. Atkreiptinas dėmesys, kad speciali prokurorų pensija yra mokama išskirtinai tik prarasto darbingumo (arba iš dalies prarasto darbingumo) atveju. Visai prarasto darbingumo atveju ši pensija sudaro 65 proc. darbo užmokesčio dydžio, iš dalies prarasto darbingumo atveju – 50 proc. darbo užmokesčio dydžio.

Teisėjų atveju privalomas stažas sudaro 30 metų, o pensijos dydis sudaro 75 proc. paskutinių užimtų pareigų darbo užmokesčio dydžio.

²⁰ Lietuvos bankas (2020-11-16):

<https://www.lb.lt/lt/pagal-buhalterines-apskaitos-istatyma-formuojami-euro-ir-uzsienio-valiutu-santykiai>

²¹ ECPRD Request no. 3394 – Retirement pension of members of armed forces (2017-05-05).

²² Bekendtgørelse af lov om tjenestemandspension: <https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2010/489>

ECPRD Request no. 1264 – Special (professional) pensions for army forces, magistrates and diplomats (2009-08-28).

Public administration characteristics and performance in EU28: Denmark. European Commission, 2018, p. 221:

<https://ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=19947&langId=en>

²³ Employment in the Danish state sector. Agency for the Modernisation of Public Administration, December 2011, p. 23:

https://modst.dk/media/14148/employment_in_the_danish_state_sector_-_slutversion.pdf

²⁴ New structure in the police: https://icpra.org/wp-content/uploads/2018/08/21PD_ICPRA_2006_Major_Issues.pdf
Tjenestemandspension: <https://politiforbundet.dk/for-medlemmer/pension/tjenestemandspension>

Visais atvejais pensija nēra mokama, jei asmuo toliau eina pareigas minētose pozīcijose arba grīžta dirbti ī atitinkamas pozīcijas²⁵.

Savo esme panašus, bet netapatus teisinis statusas taikomas Vyriausybės patvirtintų pareigybių sārāšui, ī kuriį įeina tiek statutinēs pareigybēs (pvz., kalėjimų prižiūrētojai, ugniagesiai, gelbētojai), tiek ir civilinēs profesijos, kurios priskiriamos kenksmingoms sārlygomis (pvz., tekstilēs pramonēs, žvejybos pramonēs ir kt.). Šių profesijų atstovams taip pat yra mokamos specialios pensijos Senatvēs pensijų palankiomis sārlygomis įstatymo (angl. *Old-Age Pensions under Favourable Conditions Act*)²⁶ pagrindu.

Latvija

Latvijoje galioja specialių pensijų sistema teisėjams, kariškiams, policijos, nacionalinio saugumo, žvalgybos ir kovos su korupcija tarnybų pareigūnams. Specialios valstybinēs pensijos taip pat mokamos 1990 m. rugpjūčio 21 d. Latvijos Nepriklausomybēs akto signatarams. Be minētų pareigūnų, specialios pensijos mokamos ir kai kurių profesijų atstovams (nacionalinēs transporto sistemos darbuotojams, kultūros ir meno darbuotojams).

Aukščiau išvardinti pareigūnai įgyja teisę ī valstybinę pensiją tik sulaukę pensinio amžiaus ir jei toliau nedirba minētose pareigose. Minētų pareigūnų pensijos apskaičiuojamos ir mokamos atskirų įstatymų pagrindu²⁷. Pvz., vidaus reikalų sistemos pareigūnų pensijų mokėjimą reglamentuoja Įstatymas dėl pensijų mokėjimo vidaus reikalų sistemos pareigūnams turintiems specialų statusą (latv. *Par izdienas pensijām Iekšlietu ministrijas sistēmas darbiniekiem ar speciālajām dienesta pakāpēm*).²⁸ Pensijos pareigūnams šio įstatymo pagrindu mokamos suėjus 20 tarnybos metų stažui, bet ne anksčiau nei asmeniui sueis 50 metų. Asmenys, tarnybos metu tapę neįgaliais, pensiją gali gauti ir nesulaukę 50 metų amžiaus.

Stažas pensijai gauti skaičiuojamas įtraukiant visus tarnybos vidaus reikalų sistemoje laikotarpius bei laikotarpius atliekant privalomąją ar alternatyviąją karo tarnybą. Pensijos dydis apskaičiuojamas pagal paskutinių 5 metų iki pensijos pradžios vidutinį darbo užmokesį (įskaitant premijas ir kitas išmokas).

Pensijos dydis sudaro 55 proc. vidutinio darbo užmokesčio ir vėliau kasmet didinamas pridedant 2 proc. Bendras pensijos dydis negali viršyti 80 proc. vidutinio darbo užmokesčio. Mažiausia pensija, mokama minēto įstatymo pagrindu, negali būti mažesnē nei nustatytas valstybēs mokamos pašalpos dydis. Pensijos pagal minētą įstatymą yra mokamos iš valstybēs biudžeto. Šio įstatymo pagrindu pensijos mokėjimas nutraukiamas, jei asmuo pradeda gauti senatvēs pensiją arba asmuo vėl pradeda dirbti vidaus reikalų sistemoje pareigose, kurios suteikia teisę gauti minētą valstybinę pensiją.

Lenkija

Lenkijoje speciali pensijų sistema galioja policijos, saugumo, žvalgybos, antikorupcijos tarnybos, valstybēs sienos apsaugos pareigūnams, kariškiams, teisėjams, prokurorams, ugniagesiams ir kai kuriems kitiems pareigūnams. Be pareigūnų pensijų, specialus teisinis režimas taikomas ir kalnakasių bei ūkininkų pensijoms.

Pareigūnų pensijos reglamentuojamos specialiu, 1994 m. priimtu Pareigūnų pensijų įstatymu (lenk. *Ustawa z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrzznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby*

²⁵ Social Insurance Board. Republic of Estonia. *Old-Age Pension under Favourable Conditions*:

<https://www.sotsiaalkindlustusamet.ee/en/pension-benefits/pension-types-pensions-and-benefits#Police%20Officer%E2%80%99s%20Pension>

²⁶ *Old-Age Pensions under Favourable Conditions Act*: https://www.riigiteataja.ee/en/compare_original/51112013009

²⁷ *Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra*: <https://www.vsaa.gov.lv/pakalpojumi/pensionariemsenioriem/izdienas-pensija/>

²⁸ *Par izdienas pensijām Iekšlietu ministrijas sistēmas darbiniekiem ar speciālajām dienesta pakāpēm*:

<https://likumi.lv/doc.php?id=47744>

Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Straży Marszałkowskiej, Służby Ochrony Państwa, Państwowej Straży Pożarnej, Służby Celno-Skarbowej i Służby Więziennej oraz ich rodzin)²⁹. Minėti pareigūnai įgyja teisę į pensiją iš karto po 25 tarnybos metų, nepriklausomai nuo jų amžiaus. Pensijos dydis apskaičiuojamas pagal taisyklę: po 15 tarnybos metų pensijos bazinis dydis yra 40 proc. darbo užmokesčio, gauto paskutinėse eitose pareigose, vėliau šis dydis kasmet didinamas 2,6 proc. Galutinis pensijos dydis negali viršyti 75 proc. gauto darbo užmokesčio dydžio. Be to, papildomi (nuo 0,5 iki 2 proc. didesni) minėti kasmetiniai pensijos didinimo tarifai taikomi pareigūnams, dirbantiems ypač pavojingomis sąlygomis (karo lakūnams, parašiutininkams, asmenims dirbantiems karo zonoje arba kovos su terorizmu padaliniuose). Atskiri priedai prie pensijos yra numatyti pareigūnams tapus neįgaliems dėl tarnybinių pareigų atlikimo.

Aplinkybių pensijų (ar neįgalumo pašalpų) mokėjimui kitų teisės aktų pagrindu atsiradimo atveju asmeniui yra mokama didesnė iš galimų pensijų (pašalpų). Pensijos mokėjimo pasirinkimas kitų nei šis įstatymas teisės aktų pagrindu nepanaikina pareigūnų teisės į kitas jiems numatytas lengvatas (pvz., nemokamas reabilitacijos paslaugas).

Minėto įstatymo pagrindu taip pat yra mokamos pašalpos pareigūnų šeimos nariams pareigūno žūties atliekant tarnybą atveju. Tokiu atveju, jei į pensiją pasitraukęs pareigūnas grįžta į pareigas, jo pensijos dydis yra perskaičiuojamas, tačiau ne anksčiau kaip po 12 mėn. po grįžimo į pareigas ir ne anksčiau kaip asmeniui pakartotinai pasitraukus iš pareigų.

Prancūzija

Prancūzijoje specialus teisinis režimas galioja policijos, pasienio tarnybų, kariškių ir kai kurių kategorijų valstybės tarnautojų (įskaitant mokytojus) pensijoms. Be minėtų pareigūnų, atskirą teisinį pensijų reglamentavimo režimą turi viešojo transporto, jūrėivystės sektorių darbuotojai bei darbuotojai, kurių profesijos patenka į sveikatai kenkiančių profesijų sąrašą.

Kariškiai, išėję į pensiją po 40 tarnybos metų, gauna visą kariškio pensiją, kuri sudaro 75 proc. pastaruosius 6 mėn. gauto vidutinio darbo užmokesčio. Kariškiai turi galimybę į pensiją išeiti ir anksčiau, tačiau tokiu atveju pensijos dydis yra mažinamas, atsižvelgiant į mokėtas įmokas. Bet koku atveju kariškio pensija negali būti mažesnė nei nustatytas 500 Eur minimumas.

Policijos pareigūnai, atsižvelgiant į jų tarnybos pobūdį (administracinis darbas, aktyvus patruliavimas, darbas sudėtingomis ar pavojingomis sąlygomis ir pan.), į pensiją gali išeiti sulaukę nuo 52 iki 62 metų amžiaus. Teisę į pareigūno pensiją asmuo įgyja sukaupęs 27 metų tarnybos stažą.

Pensija apskaičiuojama, remiantis paskutinėse pareigūno užimamose pareigose gautu vidutiniu darbo užmokesčiu. Turėdamas pakankamą stažą, policijos pareigūnas gali gauti maksimalią pensiją, kuri sudaro 75 proc. gauto vidutinio darbo užmokesčio (vadinamoji bazinė pensija) plus priedas už pavojingas pareigūno darbo sąlygas. Atskirais įstatymo numatytais atvejais bazinė pensija gali padidėti iki 80 proc. gauto vidutinio darbo užmokesčio (pvz., neįgalumo, daugiavaikės šeimos išlaikymo ir kt. atvejais). Pagal minėtas sąlygas apskaičiuota vidutinė pareigūno pensija šiuo metu gali svyruoti tarp 1 800–1 900 Eur, atskaičius mokesčius³⁰.

Slovakija

Slovakijoje yra dvi kategorijos profesijų, kurių atstovams mokamos specialios pensijos – tai kariai (angl. *soldiers*) ir policijos pareigūnai (*police officers*) (pastarajai kategorijai priklauso ir Priešgaisrinės apsaugos bei gelbėjimo tarnybos (slovak. *Hasičský a záchranný zbor*), kalnų gelbėjimo

²⁹ Ustawa z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrzznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Straży Marszałkowskiej, Służby Ochrony Państwa, Państwowej Straży Pożarnej, Służby Celno-Skarbowej i Służby Więziennej oraz ich rodzin: <https://sip.lex.pl/akty-prawne/dzu-dziennik-ustaw/zaopatrzenie-emerytalne-funkcjonariuszy-policji-agencji-bezpieczenstwa-16795918>

³⁰ *Retraite, pension et retraite complémentaire de la Police Nationale*: <https://www.police-nationale.net/retraite-pension/>

tarnybos (*Horská záchranná služba*), žvalgybinės Slovakijos informacijos tarnybos (*Slovenská informačná služba*), Nacionalinio saugumo biuro (*Národný bezpečnostný úrad*), Kalėjimų ir teismų apsaugos tarnybos (*Zbor väzenskej a justičnej stráže*), Finansų administracijos (*Finančná správa*) ginkluoto padalinio pareigūnai³¹.

Pagal Policijos pareigūnų ir karių socialinės apsaugos įstatymą³² paminėtų profesijų pareigūnai įgyja teisę į specialią, kas mėnesį mokamą senatvės pensiją (angl. *annuity retirement pension*) po 25 metų nepertraukiamo tarnybos stažo (vėliau gali dirbti kitą darbą), taigi yra pagrindinis kriterijus yra ne pareigūno amžius, o ištarnautų metų skaičius³³. Sąlyga dėl stažo buvo pakeista 2013 metais ir padidinta nuo 15 iki 25 metų³⁴.

Policijos pareigūnų ir karių socialinės apsaugos įstatymo³⁵ 30 straipsnyje, be specialios senatvės pensijos, yra nustatytos ir kitų rūšių išmokos bei pensijos: išmokos, skiriamos baigus tarnybą (*retirement allowance*), vienkartinės išieitinės išmokos (*severance grant*), pensijos, mokamos baigus tarnybą dėl netekto darbingumo (*disability retirement pension*), našlių ir našlaičių pensijos³⁶.

Visų šių išmokų ir pensijų bazinis dydis apskaičiuojamas pagal pastarųjų 10 kalendorinių metų vidutinį mėnesio darbo užmokestį³⁷. Turint 25 metų tarnybos stažą, pensija sudaro 37,5 proc. bazinio dydžio – vidutinės mėnesio algos, gautos per pastaruosius 10 kalendorinių metų. Kai tarnybos stažas didesnis, pensija laipsniškai didėja, tačiau maksimalus leistinas dydis yra 65 proc. vidutinės mėnesio algos (Policijos pareigūnų ir karių socialinės apsaugos įstatymo 60 straipsnis)³⁸.

Išmokos, mokamos kariams ir policijos pareigūnams baigus tarnybą (*retirement allowance*), yra skiriamos nuo 1 iki 3 metų laikotarpiui (kas mėnesį), priklausomai nuo ištarnautų metų (būtinai minimalus stažas – 10 tarnybos metų), nebent būtų gaunama senatvės pensija (*retirement pension*). Jei tarnyba atnaujinama, tai paminėta išmoka sumažinama arba nėra mokama³⁹.

Policijos pareigūnas ar profesinės karo tarnybos karys, dėl profesinės ligos ar nelaimingo atsitikimo tarnyboje netekęs ne mažiau kaip 20 proc. darbingumo, įgyja teisę į netekto darbingumo pensiją. Pastarosios rūšies pensija yra apskaičiuojama taip, kaip senatvės pensija, jeigu netenkama 50 proc. darbingumo. Našlių pensijos dydis yra lygus 60 proc., o našlaičių – 40 proc. senatvės ar netekto darbingumo pensijos, į kurią teisę buvo įgijęs (iki savo mirties) policijos pareigūnas ar profesinės karo tarnybos karys ir, turint teisę į abiejų rūšių pensijas, pasirenkant palankesnę pensijos variantą⁴⁰.

Kario vidutinė mėnesio pensija, 2015 metų duomenimis, siekė 804,86 Eur, o vidutinis mėnesio darbo užmokestis neatskaičius mokesčių sudarė 1 105 Eur⁴¹.

Pensinių išmokų dydis yra reguliariai koreguojamas ir įprastai yra didesnis nei visuotinėje pensijų sistemoje⁴².

Jei karys ar policijos pareigūnas dėl baudžiamosios veikos (įsiteisėjus atitinkamam nuosprendžiui) neteko turėto rango ir buvo pašalintas iš tarnybos, tai teisę į pensiją gali įgyti tik sulaukęs pensinio amžiaus (62 m.) pagal bendrąją sistemą, tai yra 25 metų tarnybos stažo principas netaikomas⁴³.

³¹ ECPRD Request no. 4249 – *The system of special pensions* (2019-12-20).

³² *Zákon o sociálnom zabezpečení policajtov a vojakov a o zmene a doplnení niektorých zákonov*: <https://www.zakonypreludi.sk/zz/2002-328>

³³ ECPRD Request no. 4249 – *The system of special pensions* (2019-12-20).

ECPRD Request no. 4429 – *Policeman age retirement* (2020-06-18).

³⁴ ECPRD Request no. 1264 – *Special (professional) pensions for army forces, magistrates and diplomats* (2010-02-16).

ECPRD Request no. 1929 – *Losing Entitlement to Pension for the Members of Uniformed Services* (2011-03-05).

³⁵ *Zákon o sociálnom zabezpečení policajtov a vojakov a o zmene a doplnení niektorých zákonov*:

<https://www.zakonypreludi.sk/zz/2002-328>

³⁶ ECPRD Request no. 2777 – *Pensions, pay systems, salaries and certain allowances of the military* (2015-03-26).

³⁷ ECPRD Request no. 4249 – *The system of special pensions* (2019-12-20).

³⁸ *Ten pat.*

³⁹ ECPRD Request no. 2777 – *Pensions, pay systems, salaries and certain allowances of the military* (2015-03-26).

⁴⁰ *Ten pat.*

⁴¹ *Ten pat.*

⁴² ECPRD Request no. 1890 – *Supplementary pension schemes for military personnel and civil servants* (2012-01-16).

⁴³ ECPRD Request no. 1929 – *Losing Entitlement to Pension for the Members of Uniformed Services* (2011-03-5).

Suomija

Viešojo sektoriaus darbuotojų pensijų įstatymo⁴⁴ ir jo įgyvendinamojo teisės akto⁴⁵ nuostatos yra taikomos taip pat kariams, valstybės sienos apsaugos tarnybos pareigūnams, policininkams bei civiliams šių struktūrų darbuotojams⁴⁶. Paminėtame įstatyme karių pensijoms yra skirtas atskiras 5 skyrius (suom. *Sotilaseläkkeet*), nurodantis šių pensijų subjektus, pensinį amžių, pensijos dydžio priklausomumo nuo atlyginimo principus. Pagal 5 skyriaus 105 straipsnį pensinės išmokos dydis neturi viršyti 60 proc. paskutinio darbo užmokesčio (angl. *of the last wage*).

Valstybės ginkluotųjų pajėgų (*defence forces*) ir valstybės sienos apsaugos tarnybos (*border guard*) pareigūnų senatvės pensinis amžius yra mažesnis⁴⁷.

Kario ar policijos pareigūno senatvės pensija nėra mažinama ar nustoama mokėti, jei jis susiranda kitą darbą ir pradeda gauti darbo užmokestį. Paminėtina, jog kitų pensijų rūšių, pvz., netekto darbingumo pensijos atveju, yra nustatyti maksimalūs atlyginimo dydžio limitai⁴⁸.

Statutiniai valstybės pareigūnai, padarę drausminį nusizengimą ar nusikalstamą veiką, nepraranda teisės į senatvės pensiją⁴⁹.

Policijos ir ginkluotųjų pajėgų pareigūnams gali būti taikomas mažesnis pensinis amžius, tačiau ne palankesnė kaupimo norma⁵⁰. Nuo 2030 m. mažesnis pensinis amžius bus taikomas tik kariškiams⁵¹. Policijos pareigūnų darbo užmokestis svyruoja nuo 1 310 Eur iki 4 520 Eur per mėnesį (po 20 metų tarnybos)⁵². Vidutinė pensija 2019 metais siekė 1 680 Eur⁵³.

Švedija

Nacionalinėje senatvės pensijos sistemoje nėra atskirų planų, skirtų kariams ar policijos pareigūnams (tam tikros specialios nuostatos gali būti randamos tik toliau aprašytuose kolektyviniuose susitarimuose). Kiekvienas asmuo, dirbęs Švedijoje, įgyja teisę į nacionalinę senatvės pensiją (šved. *allmän pension*, angl. *national retirement pension*), susijusią su buvusiu darbo užmokesčiu. Kaupiant šiai pensijai, kiekvienais metais atidedama po 16 proc. darbo užmokesčio, o dar 2,5 proc. darbuotojas gali savarankiškai investuoti į pasirinktą investicinį fondą (*mutual fund*) papildomai pensijai (*premium pension*) gauti⁵⁴.

Dauguma dirbančiųjų papildomai kaupia profesinėms, tai yra su darbdavio įmokomis susijusioms pensijoms (šved. *tjänstepension*, angl. *occupational pensions*), kurios reguliuojamos kolektyviniais darbdavių ir profesinių sąjungų susitarimais. Profesinės pensijos dalis vidutiniškai sudaro apie 22 proc. visos pensijos. Karių atveju profesinės pensijos nuostatos yra įtvirtintos atitinkamame susitarime PA 03 (šved. *Pensionsavtalet PA 03*) ir apima tiek senatvės, tiek našlių bei

⁴⁴ *Julkisten alojen eläkelaki*: <https://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2016/20160081#L5>

⁴⁵ *Julkisten alojen eläkelain voimaanpanolaki*: <https://www.finlex.fi/fi/laki/smur/2016/20160082>

⁴⁶ *ECPRD Request no. 1890 – Supplementary pension schemes for military personnel and civil servants* (2012-01-16). *ECPRD Request no. 1912 – Police and military pension schemes* (2012-02-10).

Keva – Public sector pension:

<https://www.keva.fi/en/pensions/information-about-pensions/am-i-eligible-for-pension-from-keva/>

⁴⁷ *ECPRD request no. 3873 – Comparing retirement/occupational/service pension systems* (2018-09-26).

⁴⁸ *ECPRD request no. 4487 – Pension abatement for members of the police and defence forces* (2020-09-09).

⁴⁹ *ECPRD Request no. 1929 – Losing Entitlement to Pension for the Members of Uniformed Services* (2012-02-27).

⁵⁰ *Special Pensions in the EU*: https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/economy-finance/dp125_en.pdf

Finish Centre for Pensions: <https://www.etk.fi/en/finnish-pension-system/pension-security/pension-income-level/average-pensions/>

⁵¹ *Key Policies to Promote Longer Working Lives in Finland*:

https://www.oecd.org/els/emp/Finland%20Key%20policies_Final.pdf

⁵² *Police Officer Average Salary in Finland 2020*:

<http://www.salaryexplorer.com/salary-survey.php?loc=73&loctype=1&job=504&jobtype=3>

⁵³ *Finish Centre for Pensions*: <https://www.etk.fi/en/topical-issues/average-pension-1680-euros/>

Työeläke: <https://www.tyoelake.fi/en/employers-obligations/public-sector-has-its-own-pension-act/>

<https://www.etk.fi/en/finnish-pension-system/pension-security/pension-income-level/average-pensions/>

⁵⁴ *ECPRD request no. 2777 – Pensions, pay systems, salaries and certain allowances of the military* (2015-03-24).

netekto darbingumo pensijas, taip pat nustato pareigūnų, pilotų mažesnę pensinį amžių. Karių tarnybinė veikla yra terminuoto pobūdžio, todėl jos pabaiga nepriklauso nuo amžiaus⁵⁵.

Policijos pareigūnų, kurie yra savo profesinės srities profesinės sąjungos nariai, profesinė pensija taip pat reguliuojama papildomu kolektyviniu pensinio draudimo susitarimu (*Kåpan extra*). Profesinės pensijos išmokos gali būti pradėtos mokėti nuo 55 metų amžiaus, bet ne vėliau kaip nuo 70 metų amžiaus. Pensijų išmokos yra apmokestinamos kaip gautos pajamos (angl. *as earned income*)⁵⁶.

Vidutinė policijos pareigūnų alga siekia 36 180 SEK ir svyruoja nuo 12 700 SEK iki 43 900 SEK, priklausomai nuo tarnybos stažo ir rango⁵⁷. Vidutinė valstybės tarnautojų pensija siekia 13 000 SEK. Pensija sudaro apie 50 proc. buvusio darbo užmokesčio.

Vokietija

Vokietijoje, kaip speciali pensijų kategorija, išskiriama valstybės tarnautojų pensija (atskirai neatribuojant valstybės pareigūnų pensijos kategorijos). Pagal Vokietijoje galiojančią teisinį reglamentavimą Vokietijos valstybės tarnautojai paprastai į pensiją išeina po 40 tarnybos metų. Galiojantis teisinis reglamentavimas nustato, kad išeidami į pensiją Vokietijos valstybės tarnautojai gauna ne daugiau kaip 71,75 proc. bruto atlyginimo, kurį jie gavo per dvejus metus iki pensijos. Teisė į pensiją (būsimos pensijos tarifas) didėja kiekvienais tarnybos metais. Taip pat pažymėtina, jog kadangi daugelis valstybės tarnautojų išeina į išankstinę pensiją arba dirba ne visą darbo dieną, taip išdirbdami mažiau metų, vidutinis pensijų lygis yra 66,6 proc. bruto atlyginimo⁵⁸.

Taip pat pabrėžtina, kad valstybės tarnautojų pensija nėra atskira nuo senatvės pensijos valstybinė pensija. Atskiros valstybinės pensijos tarnautojams arba pareigūnams kategorija, kuri būtų atsietą nuo senatvės pensijos, Vokietijoje neegzistuoja.

Valstybės tarnautojų pensijos išskirtinumas, lyginant su kitų dirbančiųjų senatvės pensija, Vokietijoje pasižymi tuo, kad minėtas valstybės tarnautojų privalomasis darbo stažas sudaro 40 metų, kai kitų dirbančiųjų stažas privalo sudaryti 45 metus. Taip pat, nors kiti dirbantieji ir privalo turėti didesnę stažą, jų vidutinė pensija paprastai tesiekia apie 50 proc. iki pensijos gauto vidutinio darbo užmokesčio. Taigi šiuo atveju valstybės tarnautojų pensija yra išskirtinio teisinio reglamentavimo objektas, sudarantis sąlygas į pensiją išeinantiems valstybės tarnautojams turėti didesnes garantijas (kurios, savo ruožtu, pasireiškia didesne vidutine pensija), palyginti su kitais darbuotojais.

Atkreiptinas dėmesys, kad į aptariamą valstybės tarnautojų kategoriją (gaunančią valstybės tarnautojų pensiją) Vokietijoje patenka ir mokytojai, policininkai, teisėjai bei kiti biudžetinių įstaigų tarnautojai. Šią tvarką apibrėžia Vokietijos Federalinis pareigūnų (tarnautojų) ir teisėjų aprūpinimo įstatymas (vok. *Gesetz über die Versorgung der Beamten und Richter des Bundes*)⁵⁹.

Parengė
Informacijos ir komunikacijos departamento
Tyrimų skyriaus
Vyriausiasis specialistas
Tomas Lavišius
Tel. (8 5) 239 6181, el. p. tomas.lavisius@lrs.lt

⁵⁵ *Ten pat.*

⁵⁶ *ECPRD request no. 4429 – Update of the request 1756 policeman age retirement (2020-06-16).*

⁵⁷ *Average monthly salary, governmental sector:* <https://www.scb.se/en/finding-statistics/statistics-by-subject-area/labour-market/wages-salaries-and-labour-costs/wage-and-salary-structures-and-employment-in-the-central-government-sector/pong/tables-and-graphs/average-monthly-salary-and-salarydispersion-by-occupation-ssyk-and-sex/>

⁵⁸ *Beamtenpension - Pensionsrechner - Altersversorgung für Beamte:* <https://www.beamtenpension.de/>

⁵⁹ *Gesetz über die Versorgung der Beamten und Richter des Bundes:* <https://www.gesetze-im-internet.de/beamtvgl/>

Vyriausioji specialistė
Jūratė Musteikytė
Tel. (8 5) 239 6175, el. p. jurate.musteikyte@lrs.lt

Patarėja
Dainora Valiukaitė
Tel. (8 5) 239 6187, el. p. dainora.valiukaite@lrs.lt

Seimo kanceliarijos Informacijos ir komunikacijos departamento Tyrimų skyriaus parengti analitiniai ir informaciniai darbai skirti Seimo narių parlamentinei ir Seimo kanceliarijos veiklai. Šiuose darbuose pateikta informacija nėra oficiali Lietuvos Respublikos Seimo pozicija. Šį darbą atgaminti, išleisti, platinti, versti, perdirbti, viešai skelbti, išskyrus įstatymų nustatytas išimtis, galima tik gavus Seimo kanceliarijos leidimą. Visais atvejais naudojant šį darbą privaloma nurodyti šaltinį.

© Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarija, 2020